

Mi ha'ish... Wie is de man / de mens... *een lied en een overweging...*

(Psalm 34:12:15)

Mi Ha-Ish

Music: Baruch Chait
Text: Psalm 34:13-15

Lyricaly (♩ = 84)

Am Em Am Em Am
Mi ha-ish he-cha-feitz cha-yim o-heiv ya-heiv
(o-heiv ya-heiv)

Em B7 1. Em Fine 2. Em B
ya-mim, o-heiv ya-mim lir-ot tov. tov. N'-'
mim, o-heiv ya-mim)

Em B7
tzor l'-shon-cha mei-ra us'-fa-te-cha mi-da-beir

Em B7
mir-mah. Sur mei-ra va-a-seh tov ba-keish sha-lom v'-rod-fei-

1. Em 2. Em D.C. al Fine
hu. N'-' tov.

מי האיש ההפץ חיים, אהב ימים לראות טוב? Who among you loves life and longs to enjoy good for many days?
נצור לשונך מרע, ושפתֶיך מדבר מרמה; Then guard your tongue from evil and your lips from deceitful speech.
סור מרע ועשה טוב. בקש שלום ורדפהו. Turn away from evil and do good. Seek peace and pursue it.

Een prachtig lied met een wijze les uit psalm 34. De tekst van het lied gaat over vers 13, 14 en 15, maar vers 12 daaraan voorafgaand vertelt: *'Komt kinderen (banim... zonen), luistert naar mij, ik zal jullie de vreze des Heren (yirath Adonai... eerbied, ontzag voor de Eeuwige) leren...*

Vervolgens zingt dit lied van David:

13. *Wie is de man die het leven begeert,
vele dagen wenst om het goede te genieten?*
14. *Bewaar uw tong voor het kwade
en uw lippen voor het spreken van bedrog.*
15. *Wijk van het kwade en doe het goede,
zoek de vrede en jaag die na...*

Het Wonder van de Levende Werkelijkheid wordt langzaam overtrokken door de grimmige sluier van een zakelijke vanzelfsprekendheid. Het Wonder maakt plaats voor het nuttige, het effectieve, het economische profijt. Een Wonder is geen Wonder, geen Raadselachtig Verschijnen, als het niet als zodanig wordt herkend. Het ZieN van het Wonder blijft vooral voorbehouden aan het Kind, en die volwassenen, die het Kind in zichzelf hebben kunnen laten overleven. Het ZieN van het uitzonderlijke, met als Hoogte-Punt het kunnen ZieN dat *alles* uitzonderlijk is, en blijft. De Eeuwige schept de wereld elke dag opnieuw. Alles is uniek omdat de Eeuwige, de Ene, Uniek is. Als Enige is deze Ontzagwekkende ook de Eerste en de Laatste. Dit Ontzagwekkende, dit ZieN met ontzag, begint pas als je de Eeuwige in alles en dus ook *in elkaar* herkent... Vijanden vormen hier dan natuurlijk de

moeilijkste categorie. De Vijand is nu eenmaal een Tegen-Stander die mijn aanwezigheid bedreigt. Hoe hier de Eeuwige te zoeken en te redden, die dan verloren lijkt? Hoe blijft de Eeuwige dan nog bij mij? De Vijand, de Tegen-Stander, is onze grootste beproeving. Daarover gaat in de Bijbel het boek Job (אִיּוֹב, *Ijov*, Job, 1-10-6-2 = 19). Job en Vijand (אִיּוֹב, *ojeev*, vijand, 1-6-10-2 = 19) schrijf je in het Hebreeuws nagenoeg hetzelfde: dezelfde letter-tekens, hetzelfde getal... 19. Het getal van *Chavah* (Eva, חַוָּה, *Chavah*, 8-6-5 = 19), *opponent* bij uitstek voor elke *ish*... worden zij vijanden? Krijgt de Vijand vat op hen? Word ik uiteindelijk een liefdeloze mede-Mens, een haatdragende, een onverschillige, een oog zonder ontzag, een meedogenloze ziel... een éézijdige droogstoppel...? Of blijft de Ene dwars door alles heen mijn Rust en mijn Vertrouwen, mijn in- en uitgangs-Punt, en blijf ik vanaf het Begin een 'Opstandige' in Naam van de Hemel? Een vraag naar Waarheid... de Waarheid van de ZooN in mij.

Ish, (אִישׁ, man, 1-10-300), en *ishah*, (אִשָּׁה, vrouw, 1-300-5), zelfs vertaald met 'mannin' (Gen. 2:23) vanwege de gelijkenis. Die gelijkenis zit dan vooral in de *Aleph* (א) en de *Shin* (ש), het begrip voor Vuur, *eish*, (אֵשׁ, *eish*, vuur, 1-300)... Twee vuren tegenover elkaar... ZieN zij nog het teken van de Eeuwige in elkaar? Die *Yod* (י) in de man, en die *Heh* (ה) in de vrouw... De Goddelijke Vonk die hen samenbrengt in de Naam van de Eeuwige: *Yah* (יְהוָה)... Roep-Naam van יְהוָה, de Onuitsprekelijke! Dát is ontzag: het ZieN van de Eeuwige in elkaar!... Het ZieN van de Eeuwige in elk ding, elke zaak, elke mens die tegenover mij staat. In het Scheppingsverhaal is *ishah* van Adam zijn *ezer kenegdo*, עֵזֶר כְּנַגְדּוֹ, zijn 'hulp tegenover hem' (Gen. 2:18). Zij helpen elkaar wederzijds om de Ene in deze wereld tot stand te brengen in Zijn Naam (יְהוָה, 10-5-6-5 = 26) die een Verbond is van Liefde, *ahavah* (אָהָבָה, *ahavah*, liefde, 1-5-2-5 = 13) en Eén, *echad* (אֶחָד, *echad*, één, 1-8-4 = 13), Twee en toch Eén! (2 x 13 = 26)

Er is in het Hebreeuws een verwantschap tussen *neged*, (נִגְדָה), tegenover, en *nagad*, (נָגַד) vertellen, 50-3-4 = 57. De ander, tegenover mij, aan wie ik mijn verhaal vertel. In dat verhaal komen wij, al horende, tot elkaar. Het verhaal is een Woord dat verbindt, dat de Eeuwige oproept in elkaar... tenminste een Goed Verhaal. Een Goed Verhaal bindt ons samen, brengt ver-ZoeN-ing en saamhorigheid, en het verlangen om de Eeuwige toe te zingen... 57 is ook het getal van het altaar, de offertafel, het *mizbeich*, (מִזְבֵּיחַ, 40-7-2-8 = 57, Tafel met Gerechten... In feite zijn die Gerechten een gebroken hart en een gebroken geest, Woorden van Overgave, van *teshoevah*, (תְּשׁוּבָה, 400-300-6-2-5 terug-keer... *hin'ni*, הִנְנִי, hier ben ik!... *selach na!* סְלַח נָא ... vergeef!... dát Verhaal!

Zingen, en dan met name de Lof-zang, is de hoogste uitdrukking van Dankzegging, een reiken met de stem naar omhoog... ZiN die openbloeit in vreugde en ontzag. Een stem die geeft, aanbiedt, straalt. In het Hebreeuws is dat *hallel*, (הַלֵּל, 5-30-30, stralen, juichen, prijzen, hoog opgeven van... Daarvan komt het *Halleloejah!* (הַלְלוּ יְהוָה, het Looft Yah. De mens die ex-alteert, zichzelf te boven komt, uit zijn ik-gevangenschap, nu in een ik-Gij verbondenheid. Dat Verbond is direct in het eerste scheppingswoord gegeven. Als om te zeggen: geen misverstand hier, het scheppen is om de ander, om die te ontmoeten als gestalte van de Eeuwige, om met hem/haar verbonden te zijn. De mens wordt straks geschapen als *Zachar* *oe* *Nekevah*, als mannelijk en vrouwelijk, als een tegen-stelling, om die te overbruggen. In het Nederlands is dat het ZooN-ZijN in de Ene. Nu dan dat Begin-Woord:

B'reishith, (בְּרֵאשִׁית, Woord van het Begin, geschreven met Vuur, אֵשׁ, *eish*, vuur, 1-300, een Vuur dat in dat Woord middendoor gaat, tussen *Beth-Resh* aan de ene kant en *Yod-Thav* aan de andere kant, de letters van het begrip *B'rith*, (בְּרִית, Verbond... 'Er is geen vroeger of later in de Thora', memoreert de Talmoed. Wat hier gebeurt zien we terug in Genesis 15:1-21, waar de Eeuwige zijn Verbond sluit met Avram, die later Abraham zal heten, stamvader van de Zonen van Israël. In ieder Verbond met de Eeuwige ligt het 'ZooN-ZijN-Worden' ten grondslag, anders is de mens maar half, zelfs zonder dat te weten, gereed voor het niet-menselijke, het on-menselijke, en dat is beestachtiger dan wat het dier ooit presteert...

Man en Vrouw, *ish* en *ishah*, schrijf je in het Hebreeuws dus met een *Aleph* (א) en een *Shin* (ש), het woord voor Vuur, *eish*... ‘Mannelijk en Vrouwelijk schiep Hij hen’, *Zachar oeNekevah*... zij horen bij elkaar zoals *Punt* en *Cirkel*, *Kern* en *Omhulling*... In de ‘Hemel’, vóór het Begin, nog Eén, onverdeeld, geen omtrek, geen diameter... maar eenmaal begonnen, staan zij *naast* en *tegenover* elkaar, *onmisbaar* voor elkaar, om dat te leren. Een *ge-Heim* dat zij uit dit *Heem*, deze *Heem*-el, meenemen als een groot *Heim*-Wee, een verlangen naar een *Thuis* dat niet van hier is, maar van *Hier én Daar!* Het begrip *shamayim*, שָׁמַיִם, hemel, kun je opvatten als een *dualis* (meervoudsvorm van twee) van het woord *sham*, שָׁם, *daar*. De hemel is dan een ‘*dubbel-daar*’, of een ‘*hier en daar*’, want elk ‘hier’ is in deze wereld vanuit een andere standplaats ook een ‘daar’. Het getal van *shamayim*, שָׁמַיִם, hemel, is 300-40-10-40 = 390, exact hetzelfde getal als van ‘*mannelijk en vrouwelijk*’, *Zachar oeNekevah*, זָכָר וְנִקְבָּה , 7-20-200 6-50-100-2-5 = 390 ... Twee die Eén zijn, daar gaat het om, het weten van een Hele-Helft in de Heilige... 10-5-6-5... het *ge-Heim*-enis van de Naam.

Het gaat in de Schepping om her-kenning. Her-kenning tussen Vader en *Zoon*. Verbondenheid, Eén-ZijN: Jij net zoals ik... ik net zoals Jij... Ik en Jij, twee Persoonlijke *Voorname* Woorden voor de Eeuwige waarin ieder mens mag mede-delen, in Eerbied en Ontzag... Terug naar die psalm in het begin van deze overweging...

Vrees, *yirah*, יִרְאַה, 10-200-1-5 = 216, dat is *Eerbied*, *Ontzag*, geen angst... wel afstand, maar met een gebogen, toegewend, toegewijd hoofd, een ‘ik’ dat opstaat en zijn plaats vrijmaakt voor de Ander, de Eeuwige, de Eeuwige in de ander. Dit gebogen, toegewijd tegenover Elkaar staan in Eerbied en Ontzag, is de maat van onze Menselijkheid. Daarmee zullen we de Tijd/Ruimte, de interactieve omgeving moeten vullen. Bijzonder dus dat 216 gelijk is aan 6 x 6 x 6... Zes is immers het getal van de Mens naar zijn Wezen: schepping van de Zesde Dag, verbinder (Wav, ו, 6), ons woordje ‘En’... om het ‘Eén-ZijN’ dichterbij te brengen.

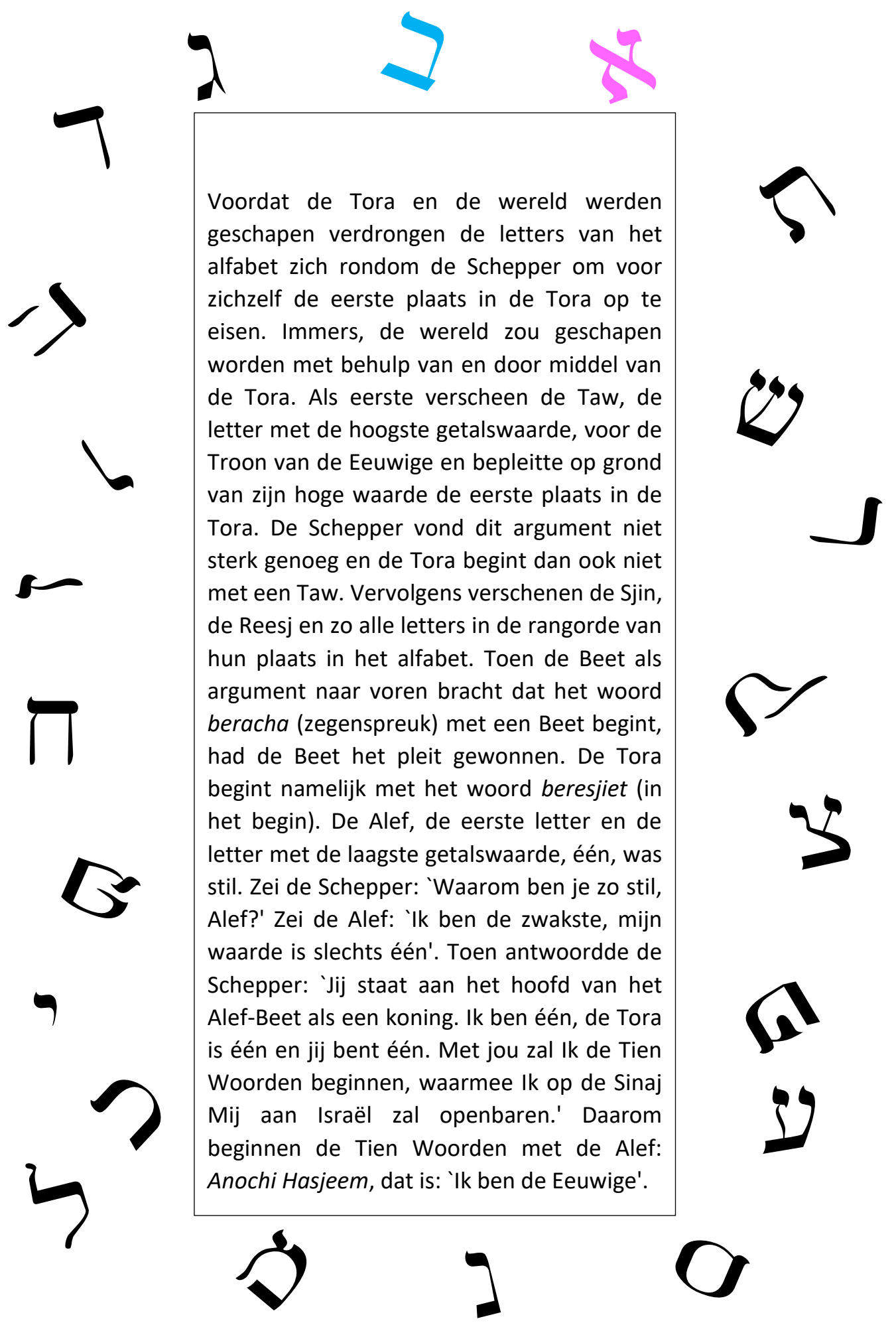
Yirah, *Vrees*/*Ontzag*, wordt in verband gebracht met *wijsheid*, *chochmah*, zoals in psalm 111:10 ...

רֵאשִׁית חִכְמָה יִרְאַת יְהוָה	<i>Reishith chochmah yirath Adonai,</i>
שֶׁכֶל טוֹב לְכֹל עֲשִׂיהֶם	<i>seichel tov lechol oseihem.</i>
תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לְעַד	<i>Tehillato omedet la’ad...</i>

In de NBG vertaling luidt dit vers dan aldus:

De vreze des Heren is het begin der wijsheid,
een goed inzicht hebben allen die ze betrachten.
Zijn lof houdt eeuwig stand.

Als die *ish*, die *man*, de *Heh* ontdekt in zijn *ishah*, zijn *vrouw*... als die *ishah*, die *vrouw*, de *Yod* ontdekt in haar *ish*, haar *man*... als zij samen de Naam *Yah* hervinden in elkaar, de Naam van de Eeuwige, יְהוָה, dan klinkt het *HallelloeYah!*... Prijst de Eeuwige... Looft *Yah* met je leven en met wat Hij je gaf... dát is *Wijsheid*, in *Eerbied* en *Ontzag*, en een *Goed Inzicht*... *seichel tov*. Hier nog wel even opletten: *seichel*, שֶׁכֶל, *inzicht*, *verstand*, van de wortel שָׁכַל, *slagen*, *voorspoed hebben*, *wijs/ver-standig zijn*, wordt praktisch hetzelfde uitgesproken als שֶׁכֶל, *sechel* (met het letter-teken *Samech* (ס) i.p.v. de *Sin* (ש)...) wat betekent: *dwaasheid*, *de dwazen*, *goddeloos handelen*... *Dwaasheid* en *Wijsheid* liggen soms, ogenschijnlijk, dicht bij elkaar... Toch is hier een groot verschil: de dwazen dansen van de Ene weg, de Wijzen dansen ook, maar naar de Ene toe. Daar moet je bij het dansen dus wel op letten, anders draaien die dwaze dansers je een rad voor ogen en speelt het feest zich niet in de hemel af, maar ergens anders... dat blijkt dan als het ‘feest’ ten einde is.

The text is centered within a white rectangular box with a thin black border. Surrounding the box are various Hebrew characters and symbols in different colors and orientations. At the top, there is a black letter 'א', a blue letter 'ב', and a pink letter 'א'. On the right side, there are black letters 'א', 'ש', 'ר', 'ה', 'א', 'פ', 'ה', 'ו'. At the bottom, there are black letters 'ח', 'א', and 'ס'. On the left side, there are black letters 'א', 'ב', 'ג', 'ד', 'ה', 'ו', 'ז', 'ח', 'ט', 'י'.

Voordat de Tora en de wereld werden geschapen verdrongen de letters van het alfabet zich rondom de Schepper om voor zichzelf de eerste plaats in de Tora op te eisen. Immers, de wereld zou geschapen worden met behulp van en door middel van de Tora. Als eerste verscheen de Taw, de letter met de hoogste getalswaarde, voor de Troon van de Eeuwige en bepleitte op grond van zijn hoge waarde de eerste plaats in de Tora. De Schepper vond dit argument niet sterk genoeg en de Tora begint dan ook niet met een Taw. Vervolgens verschenen de Sjin, de Reesj en zo alle letters in de rangorde van hun plaats in het alfabet. Toen de Beet als argument naar voren bracht dat het woord *beracha* (zegenspreuk) met een Beet begint, had de Beet het pleit gewonnen. De Tora begint namelijk met het woord *beresjiet* (in het begin). De Alef, de eerste letter en de letter met de laagste getalswaarde, één, was stil. Zei de Schepper: 'Waarom ben je zo stil, Alef?' Zei de Alef: 'Ik ben de zwakste, mijn waarde is slechts één'. Toen antwoordde de Schepper: 'Jij staat aan het hoofd van het Alef-Beet als een koning. Ik ben één, de Tora is één en jij bent één. Met jou zal Ik de Tien Woorden beginnen, waarmee Ik op de Sinaj Mij aan Israël zal openbaren.' Daarom beginnen de Tien Woorden met de Alef: *Anochi Hasjeem*, dat is: 'Ik ben de Eeuwige'.